

Eseu despre evolutia unui personaj, ilustrata intr-un roman psihologic, din perioada interbelica

Scrive un eseu de 2 - 3 pagini, despre evolutia unui personaj, ilustrata intr-un roman psihologic din perioada interbelica, pornind de la ideile exprimate in urmatoarea afirmatie: "Romanul e povestea unor oameni caracteristici, originali, a caror viata se degaja clar de mediul cu care intra in conflict. Viata lor suflteasca trebuie sa fie complexa tocmai ca sa fie posibil acest conflict, adica sa apara in constiinta lor problema care tortureaza si-i indeparteaza de felul cum concep viata semenii lor. Romanul e legat de aparitia constiintei." (Mihai Ralea, De ce nu avem roman)

Pentru a prezenta evolutia unui personaj ilustrata intr-un roman psihologic, trebuie sa remarcam ca romanul, in general, ca orice text epic, "spune o poveste". Mihai Ralea sustine ca "romanul e povestea unor oameni caracteristici, originali, a caror viata se degaja clar de mediul cu care intra in conflict." Chiar daca romanul este, uneori, si povestea unor personaje tipice (ca in cazul romanelor obiectiv - realiste), odata cu modernizarea tehnicilor narative si cu aparitia preocuparii pentru explorarea constiintei personajului, romanul a devenit povestea conflictelor sufletesti, a problemelor care tortureaza constiinta eroilor. De aceea, viata suflteasca a personajelor "trebuie sa fie complexa tocmai ca sa fie posibil acest conflict, adica sa apara in constiinta lor problema care tortureaza si-i indeparteaza de felul cum concep viata semenii lor."

in cazul romanului subiectiv, autorul isi propune sa "absoarba" lumea in interiorul constiintei, anulandu-i omogenitatea si epicul, dar conferindu-i dimensiuni metafizice; nu mai este demiurg in lumea imaginarului, ci descopera limitele conditiei umane; are o perspectiva limitata si subiectiva, completata adesea cu opinii programatice despre literatura (autorul devine teoretician). Personajul - narator inlocuieste naratorul omniscient, ceea ce potenteaza drama de constiinta, conferindu-i autenticitate; optiunea pentru conventiile epice favorizeaza analiza (jurnalul intim, corespondenta privata, memoriile, autobiografia); principiile cauzalitatii si coerentei nu mai sunt respectate (cronologia este inlocuita cu acronia); sunt alese evenimente din planul constiintei, iar din exterior sunt preferate faptele banale, lipsite de semnificatii majore, fara sa fie refuzate insertiile in planul social; modelul narativ al analizei psihologice este impus pe plan european de opera lui Marcel Proust.

Cititorul se identifica cu personajul - narator, alaturi de care investigheaza interioritatea aflata in centrul interesului; are acces la intimitatea personajului - narator (mai ales atunci cand ii poate "citi" jurnalul de creatie).

Aparut in 1930, romanul Ultima noapte de dragoste, intaia noapte de razboi fusese anuntat in repetate randuri in presa vremii, cu titluri variind de la Romanul capitanului Andreescu la Proces-verbal de dragoste si razboi. Cunosctor al diferitelor teorii filosofice si stiintifice care circulau in epoca, admirator declarat al operei lui Marcel Proust, Camil Petrescu creeaza primul personaj - narator din literatura romana preocupat sa inteleaga in ce consta diferenta intre realitate si

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

---

autosugestie, intre absolut si relativ.

Alcatuit din doua parti care n-au intre ele decat o legatura accidentala (in opinia lui George Calinescu), acest volum inedit ca structura narativa in peisajul epocii este - dupa opinia lui Perpessicius - , romanul "unui razboi pe doua fronturi": cel al iubirii conjugale si cel al razboiului propriu-zis, ceea ce-i pricinuieste eroului "un neintrerupt mars, tot mai adanc in constiinta" (Perpessicius)

Sublocotenentul stefan Gheorghidiu, aflat cu regimentul sau in regiunea Dambovicioarei, incearca sa obtina o permisiune de doua zile pentru a merge la Campulung, unde fosta lui sotie, Ela, il chema insistent. Scrisoarea Elei venea la scurta vreme dupa o reconciliere survenita in urma unei lungi perioade de neintelegeri, care declanseaza un conflict puternic in constiinta personajului. Discutia in contradictoriu de la popota ofitereasca introduce a doua tema a romanului, aceea a dragostei. stefan Gheorghidiu rememoreaza momentele mariajului sau cu Ela, mariaj ce sta de la bun inceput sub semnul geloziei.

Tineri studenti, cu o situatie materiala precara, cei doi sotii vor fi pusi in fata unei situatii neasteptate - o mostenire din partea unui unchi bogat ii proiecteaza intr-o lume mondena, luxoasa, in care Ela se acomodeaza rapid, in timp ce stefan Gheorghidiu refuza sa se integreze. Noul lor statut social pune in evidenta diferentele dintre cei doi sotii. Relatata din perspectiva, unica, a unui personaj a carui constiinta este scindata intre ratiune si pasiune, intre luciditate si autosugestie, povestea iubirii dintre stefan Gheorghidiu si Ela dezvaluie un complicat mecanism sufletesc, demontat cu feroce tipica eroilor lui Camil Petrescu. Spiritual, ironic, hipersensibil, Gheorghidiu "este un psiholog al dragostei, si luciditatea si preciziunea analizei lui se intrudesc cu ale marilor moralisti ai literaturii franceze, si inaintea tuturor cu Stendhal insusi" (Perpessicius). Antologica pentru modul in care ia nastere gelozia, printr-un complicat joc al autosugestiei, este scena in care stefan Gheorghidiu, Ela si foarte vag conturatul G., asezati pe bancheta din spate a unei masini - intre Gheorghidiu si G. se afla Ela -, merg catre Dragasani. Pentru narator, esecul in iubire este un esec al cunoasterii; analiza mecanismului psihologic al erosului, semnificativa pentru toti eroii lui Camil Petrescu, este dublata de o radiografie a raporturilor sociale care genereaza, de cele mai multe ori, conflictele interioare. Portretul lui Nae Gheorghidiu, parlamentarul cinic si lipsit de scrupule, sau acela al afaceristului analfabet Tanase Vasilescu-Lumanararu (tatal lui Fred Vasilescu, personajul din Patul lui Procust) tradeaza un romancier atent la diversitatea comediei umane a epocii sale.

Confruntat cu experienta-limita a razboiului care redimensioneaza orice relatie umana, stefan Gheorghidiu isi analizeaza retrospectiv si critic intreaga existenta. Drama erotica este reevaluată din perspectiva experientei razboiului care, in viziunea romancierului, "a fost drama personalitatii, nu a grupei umane". intors in prima linie dupa cele cateva zile petrecute la Campulung, stefan Gheorghidiu participa la luptele de pe frontul Carpatilor cu sentimentul ca este martor la un cataclism cosmic, unde accentul cade nu pe eroismul combatantilor, ci pe haosul si absurditatea situatiei - aspect subliniat de majoritatea criticilor literari care au comentat romanul la aparitia sa. Personajul are - sub amenintarea permanenta a mortii - revelatia propriei individualitati, ca si a

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

---

relativitatii absolute a valorilor umane: " imi putusem permite atatea gesturi pana acum - marturiseste naratorul -, pentru ca aveam un motiv si o scuza: cautam o identificare a eului meu. Cu un eu limitat, in infinitul lumii nici un punct de vedere, nici o stabilire de raporturi nu mai era posibila si deci nici o putinta de realizare sufleteasca..." Finalul romanului consemneaza despartirea definitiva de trecut a eroului, gest caracteristic pentru personajele masculine camilpetresciene, care "distrug o pasiune, se sinucid, dar nu ucid. Ei stiu ca eroarea se afla in propria constiinta, si nu in obiectele constiintei" (Marian Popa)

stefan Gheorghidiu se inscrie in seria personajelor preocupate pana la obsesie de explorarea propriilor trairi sufletesti si a reactiilor organice pe care le determina anumite sentimente: "Simteam din zi in zi, departe de femeia mea, ca voi muri, caci durerile ulcerose - acum cand nu mai puteam manca aproape deloc - devenisera de nesuportat."

Hipersensibil, hiperlucid, Gheorghidiu isi traieste drama interioara acut, exagerand importanta unor evenimente dar fiind incapabil sa reduca totul la dimensiunile unui eveniment banal. Eroul este definit exclusiv prin intermediul conflictelor interioare. Narator subiectiv, el nu este creditabil si nici nu poate fi caracterizat in raport cu alte personaje, pe care cititorul le cunoaste exclusiv prin marturiile lui.

Autocaracterizarea subliniaza natura sufleteasca foarte complicata a eroului, constient ca e prizonierul propriilor fantasme si iluzii, dar incapabil, ca majoritatea eroilor lui Camil Petrescu, sa se desprinda de jocul magic al propriei constiinte. Ampla lui confesiune este o marturie a nivelului intelectual al personajului. Superior moral celorlalti prin aspiratia catre ideal, catre iubire, perfectiune - o caracteristica a tuturor personajelor camilpetresciene care vizeaza absolutul, ideea, esenta (Pietro Gralla, Andrei Pietraru, Gelu Ruscanu) - stefan Gheorghidiu nu se adapteaza unei lumi ale carei structuri pretuiesc numai aparentele. El e o constiinta incapabila de compromisuri, de aceea se izoleaza (se retrage din afacerile cu Nae Gheorghidiu, incapabil sa practice ipocrizia si jocul acceptat de societate).

Intransigent, Gheorghidiu isi recunoaste neputinta de a face compromisuri, ilustrativ in acest sens fiind dialogul cu doamna distinsa, "cu parul alb", care observa: "A, dumneata esti dintre acei care fac mofturi interminabile si la masa. Dintre cei care totdeauna descopera firele de par in mancare." Raspunsul nu face decat sa confirme ca personajul este constient de propria superioritate si ca incearca sa-si construiasca o existenta fara fisuri: "Sunt eu de vina, daca mi se ofera fire de par in mancare?"

Aflat intr-o permanenta cautare de certitudini, eroul nu poate sa accepte minciuna, falsitatea societatii in care traieste. Iluzia ca a gasit o dragoste ideala alaturi de Ela, ca propriul camin e in afara dominatiei socialului determina dezamagirea totala cand descopera ca sotia sa nu e altfel, nu e "monada", ci e doar o femeie obisnuita: "erau si alti barbati in situatia mea, ba aproape toti". stefan Gheorghidiu este, in fond, victima propriului ideal. Obsedat de absolut, e invins de el. Constient de propriile defecte, Gheorghidiu e un om care traieste drama inflexibilitatii constiintei

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

---

sale.

Romanul surprinde drama personajului in doua momente importante: viata - moarte, reliefand singuratatea omului modern care nu poate intelege lumea, nu gaseste un punct de comunicare durabil cu aceasta, sustinand punctul de vedere al autorului: "Eroul de roman presupune un zbuclum interior, loialitate, convingere profunda, un simt al raspunderii dincolo de contingente obisnuite sau cel putin chiar fara un suport moral, caractere monumentale in real conflict cu societatea".

Ca majoritatea personajelor lui Camil Petrescu dominate de ideea absolutului, stefan Gheorghidiu sfarseste prin a fi invins de propria constiinta. El nu se adapteaza si refuza sa devina banal. De aceea, acest personaj se detaseaza net de umanitatea care evolueaza derizoriu, privita necrutator prin prisma unei constiinte ironice si lucide. stefan Gheorghidiu se incadreaza perfect in seria personajelor "a caror viata se degaja clar de mediul cu care intra in conflict". El e o constiinta, in primul rand, si abia in al doilea rand un personaj de actiune. Cu alte cuvinte, s-ar putea spune ca evolutia acestui personaj sustine intreaga constructie a romanului subiectiv analizat. Asadar, romanul lui Camil Petrescu e "legat de aparitia constiintei" personajului principal.